

Fra: Margrethe Steen Hernes [margrethe.hernes@vox.no]
Sendt: 29. april 2011 12:16
Til: Postmottak KD
Kopi: Helge Halvorsen
Emne: NKR - hørings svar fra Nasjonalt fagskoleråd
Vedlegg: Høringsvar NKR fra Nasjonaltfagskoleråd.docx

Til Kunnskapsdepartementet

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring – høringsuttalelse

Vi viser til høringsbrev datert 26.01.2010 og oversender høringsuttalelsen fra Nasjonalt fagskoleråd. To av rådets medlemmer har tatt dissens (gjengitt under). For øvrig er høringsuttalelsen enstemmig.

Med vennlig hilsen

Helge Halvorsen
Leder Nasjonalt fagskoleråd

Norsk Industri
er uenig med flertallet og støtter Kunnskapsdepartementets forslag om at fagskoler skal ligge på nivå 5 i NKR, da de mener dette bedre reflekterer utdanningssystemet slik det er i dag.

Utdanningsforbundet
Støtter ikke forslaget som framkommer i kulepunkt 5 i konklusjonen s. 4, men støtter her departementets forslag.

* Ønsker ikke en deling av fagskolen slik det fremgår i kulepunkt 6, samme side. Systemet har flere nivå der spriket i læringsutbytte er stort. Systemet i sin helhet er basert på overordna nivå der flere nivå er basert på store sprik i læringsutbytte. Det vil i denne sammenheng ikke være naturlig å se annerledes på dette knytta til fagskole området.

* Er kritiske til at høringssvaret tar opp tema om fagskolepoeng i innledningen, da dette ikke er en del av høringen

www.vox.no

Nasjonalt Fagskoleråd

29. april 2011

Høringsuttalelse om nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Innledning

Vi viser til høringsbrev datert 26. januar 2011, og vil innledningsvis minne om KUF-komiteens innstilling (innst. 64 L (2010-2011) til prop. 161 L (2009 – 2010) om endringer i fagskoleloven. En samlet komité skriver:

”Komiteen viser til at flere har tatt til orde for at det bør være mulig å oversette fagskolepoeng til studiepoeng. Komiteen deler oppfatningen om at verdien av fagskolepoeng bør synliggjøres bedre enn i dag og at skillelinjene mellom utdanningssystemene bør bygges ned. Komiteen ber derfor departementet om å involvere det nyopprettede fagskolerådet i utarbeidelsen av et rammeverk som muliggjør enklere og mer forutsigbare overganger mellom fagskoler og høyere utdanning. Sentralt i dette ligger å anerkjenne den faktiske kunnskapen og kompetansen som en tilegner seg gjennom fullført fagskoleutdanning.” (s. 2) (våre understreknings)

Nasjonalt fagskoleråd har deltatt med tre representanter i utarbeidelsen av det forslaget som ligger til grunn for høringen. Etter vår mening trekker KUF-komiteen her opp noen sentrale premisser for vårt standpunkt i saken.

- Nasjonalt fagskoleråd mener at prinsippet om likeverdighet må legges til grunn for vårt nasjonale kvalifikasjonsrammeverk. Det er et politisk mål å sikre bedre overganger mellom de forskjellige delene av utdanningssystemet.
- Betydningen av å anerkjenne faktisk kunnskap og kompetanse er sentralt.

Nasjonalt fagskoleråd legger derfor til grunn at det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets innplassering på nivå, må reflektere de synspunktene som fremkommer i innstillingen. Vi har i denne høringsuttalelsen derfor lagt særlig vekt på å foreslå og å begrunne vårt forslag til nivåplassering. Vekslingen av fagskolepoeng til studiepoeng vil være et eget tema når slik plassering er bestemt.

Til høringsbrevet

Høringsdokumentet begrunner arbeidet med NKR blant annet med en bedret kommunikasjon, fremstilt i 5 punkter (3.4 s.10) :

1. Overordnet beskrivelse av læringsutbytte
2. Beskrive systemets indre sammenheng
3. Internasjonal sammenlikning
4. Bedre kommunikasjon med arbeidslivet
5. Verdsetting av realkompetanse

Vi vil innledningsvis knytte noen kommentarer til disse punktene, relatert til fagskolesektoren. Denne sektoren har særlige utfordringer knyttet til den store bredden i tilbud og studietiden fra et halvt år til to år. Etter vår mening har rammeverksarbeidet i for stor grad basert seg på en tradisjonell tilnærming ut fra dagens utdanningssystem. Vi mangler prinsipielt viktige avklaringer når det gjelder likeverdighet mellom yrkesrettede og akademiske utdanningsveier. Beslutningen om å begrense rammeverket til også kun å omfatte formelle kvalifikasjoner fra utdanningssystemet gir rammeverket en svekket betydning for livslang læring.

Det er viktig at det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket på en tydelig måte uttrykker forskjelligheten, men fastholder likeverdighet i den tertiære utdanningen. Læringsutbyttet vil kunne være forskjellig og peke mot ulike karriereveier, men fortsatt likeverdige i nivåinnplasseringen i rammeverket. Dette prinsippet er også lagt til grunn på videregående nivå, der de yrkesfaglige og de studieforberedende programmene er plassert på samme nivå.

Nasjonalt Fagskoleråd mener at forskjellene og egenarten i fagskoleutdanningen og høyskoleutdanningen er viktige og bør videreutvikles. De spørsmålene som reises om overganger mellom ulike utdanninger må løses gjennom de retningslinjer som utarbeides og den praksis som innarbeides med å ”veksle inn” fagskoleutdanning til inntak og avkorting i annen høyere utdanning og på samme måte, overganger fra høyskoleutdanning til fagskoleutdanning.

Til punkt 1. Overordnet beskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsene gir et interessant innblikk i den manglende presisjonen språket har i slike beskrivelser. Læringsutbyttebeskrivelsene for fagskolen har ikke klar progresjon fra videregående nivå. Beskrivelsene gir ingen god forståelse av *forskjellen* mellom kvalifikasjonene. Dersom de skal ligge i ulike nivåer må forskjelligheten/profilen på kompetansen komme tydeligere fram. Alternativt kan man utlede at kompetanseforskjellene er så minimale at de argumenterer for samling i ett og samme nivå.

Manglende klarhet tvinger oss til å se på dette som en kombinasjon av lengden på studiet (slik det kommer til uttrykk oppdelingen fagskole 1 og 2) og sluttkompetansen.

Vi vil understreke at vi ikke foreløpig har et utviklet språk, basert på likeverdighetsprinsippet, for å beskrive læringsutbytte. Vi er helt i starten på dette arbeidet og det er derfor av stor betydning at vi ikke "låser" kvalifikasjonsrammeverket til et språklig uttrykk som etter vår mening ikke er tilstrekkelig utviklet og diskutert. Dette sies også i kapittel 9 punkt 5 i høringsdokumentet.

Det presiseres at det er læringsutbytte som er grunnlag for rammeverket, og ikke antall år. Når vi sammenholder disse to nivåene, er det etter vår mening ikke mulig å foreta et analytisk skille som utfeller en klar konklusjon. Det framstår som om plasseringen ikke bygger på prinsippet om likeverdighet, i motsetning til likhet i utdanningene, men ser snarere ut til å bygge på tradisjonelle forestillinger om innsatsfaktorer heller enn læringsutbytte.

Til punkt 2. Systemets indre sammenheng

Vår kommentar under punkt 1 innebærer at disse beskrivelsene og nivåplasseringene ikke gir et riktig bilde av parallelliteten (likeverdigheten) i de ulike utdanningsretningene og derfor ikke bidrar til bedre forståelse av den indre sammenhengen.

Til punkt 3. Internasjonale sammenlikninger

Europatraktaten Art. 149 og 150 legger til grunn et prinsipp som sier at nasjonalstatene selv skal råde over utdanningssystemet, herunder organiseringen og gjennomføringen. Det er derfor viktig at overnasjonale føringer og rettslige beslutninger på europeisk og internasjonalt nivå ikke griper inn i den nasjonale autonomien.

Det er en forutsetning for en henvisningsprosess (tilpassing til EQF) at vi har vært igjennom en grundig vurdering av nivåplassering og verdsetting av de norske utdanningstilbudene, på våre egne premisser. Nasjonalt fagskoleråd mener vi bør verne om fagskolens egenart som en tertiær yrkesrettet utdanning og etterlyser politiske og faglige avklaringer på prinsippet om likeverdighet.

Til punkt 4. kommunikasjon med arbeidslivet

Nasjonalt fagskoleråd er enig i at det er særlig viktig å kommunisere med avtakerne av de som uteksamineres fra fagskolen. Norske arbeidsgivere har behov for tydelige beskrivelser av den kompetansen dette skoleslaget leverer. Det gjelder både i rekrutteringsarbeidet, men også som en partner i utviklingen av fagskoletilbudet.

Det presenterte rammeverket er ikke tilstrekkelig presist eller avklarende for noen av disse to formålene.

Trepartsamarbeid i norsk fag- og yrkesopplæring er forankret i ILO-konvensjon nr 142 av 1975 og i Opplæringslovens § 12. Det må reflekteres i dokumentet punkt 3.4 om hvem kvalifikasjonsrammeverket er til for.

Nasjonal fagskoleråd ønsker flere *typer kvalifikasjoner* enn formelle nasjonale vitnemål skal kunne innplassere, jf. ulike *typer* kvalifikasjoner som i det irske kvalifikasjonsrammeverket.

(Hovedkvalifikasjoner, innledende, påbyggende, særskilt hensikt/”special purpose” kvalifikasjoner).

Til punkt 5. Realkompetanse

I kap.9 punkt 5 argumenteres det med at frivillig sektor og arbeidslivet har liten tradisjon for å formulere læringsutbytte. Partene i arbeidslivet har lenge ønsket et gjennomgående system for realkompetansedokumentasjon, og sist etterlyst denne overfor VOX i den nylig gjennomførte gjennomgangen av praktiseringen av vurdering og dokumentasjon av realkompetanse.

Dersom man ønsker å komme lengre i utviklingen av realkompetanse i Norge, kunne man ha benyttet anledningen til å formulere dette inn i arbeidet med det norske kvalifikasjonsrammeverket slik flere andre land har gjort.

Konklusjoner

- Vi har tro på at økt bruk av læringsutbyttebeskrivelser generelt sett er veien å gå for å tydeliggjøre hva resultatet av en utdanning skal være, og hva et individs kompetanse består i. Slik sett gir dette økt arbeidslivsrelevans. Det er imidlertid langt igjen til at NKR, slik et foreligger i høringsdokumentet, blir et nyttig og fullt ut implementert instrument til praktisk bruk for arbeidsgivere, arbeidstakere, utdanningssøkende og utdanningsinstitusjoner.
- Det er spesielt ved overganger i utdanningssystemet, både mellom nivåer og ”søyler”, og mellom utdanning og arbeidsliv at utfordringene kommer. Mye av hensikten med et kvalifikasjonsrammeverk er nettopp at man skal ”kunne ta med seg” kvalifikasjoner fra ett sted (i rammeverket) til et annet.
- Det må være klare sammenhenger mellom nivåer i rammeverket..
- Nasjonalt fagskoleråd mener henvisningsprosessen må ivareta en rekke svært sentrale forhold. Beskrivelsene og henvisningen, må være forståelig og lesbart, og det må reflektere forhold ved utdanningssystemet ved at det er *gjenkjennbart*. NKR må bidra til legitimitet hos alle interessenter, også internasjonalt.
- Henvisningen må ta utgangspunkt i likeverd mellom utdanninger på tertiært nivå uavhengig om de er yrkesrettede eller akademiske. En 2-årig fagskoleutdanning må derfor plasseres på samme nivå som en 2-årig høyskolekandidat.
- Det er stor faglig spennvidde i fagskoleutdanningen med varighet fra et halvt til to år. Nasjonalt fagskoleråd støtter derfor forslaget om 2 nivåer på fagskolenivået – et for 2-årig og et for de øvrige.
- Rammeverket, slik et foreligger, er ikke et ferdig og avsluttet prosjekt. Det må fremskaffes erfaring, og basert på dette må det være åpenhet for endring. Det er også slik at det må være utviklingsmuligheter, spesielt i lys av at NKR-beskrivelsene slik de nå foreligger, er utarbeidet med tanke på det formelle utdanningssystemet. Det livslange læringsperspektivet har ikke vært sentralt så langt.
- NKR-prosessen må ses på som en læringsprosess. Det vil si at man etablerer et NKR nå, men hvor erfaringene etter hvert danner utgangspunkt for en videreutvikling og revisjon. Dette innebærer imidlertid at ulike formelle forhold ”settes på vent”, for

eksempel at vitnemål, kompetansebevis og lignende, ikke formelt viser til et NKR- og EQF-nivå, så lenge systemet er i en utprøvings- og utviklingsfase.